

ЄВРО-2012 – ПОЗИТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ© *Грибик І.І., Різник О.З., 2012*

Розглянуті проблематики та економічні перспективи, отримані внаслідок футбольного чемпіонату Євро-2012, що відбулось в Україні та Польщі з 8 червня по 1 липня 2012 р. Проаналізовано доходи та витрати країн, що приймали футбольні чемпіонати. Детально вивчено затрати міст на підготовку до чемпіонату та визначено соціальні переваги та економічні перспективи їх подальшого розвитку. Розглянуто проведення культурно-масового заходу спортивного характеру на прикладі Євро-2012 також за морально-етичними критеріями.

Ключові слова: Євро-2012, соціальні, економічні, морально-етичні, переваги, недоліки.

І.І. Hrybyk, O.Z. Riznyk

Lviv Polytechnic National University

EURO-2012 – POSITIVE TRENDS AND NEGATIVE CONSEQUENCES© *Hrybyk I.I., Riznyk O.Z., 2012*

The article deals with issues and economic prospects received as a result of the soccer championship Euro 2012, which took place in Poland and Ukraine from June 8 to July 1, 2012. Analysis of revenues and costs of host soccer championships. Studied in detail cost cities in preparation for the championship and defined social benefits and economic development prospects of cities. Considered of cultural events sports character for example Euro 2012 also moral and ethical criteria.

Key words: Euro-2012, social, economic, ethical, advantages, disadvantages.

Постановка проблеми. Під час проведення аналізу спортивних заходів типу Євро-2012 більшість дослідників акцентує свою увагу на суто економічних чинниках ефективності даних заходів. У статті поставлено завдання розкрити традиційні аспекти аналізу, доповнивши їх економічними, соціальними та морально-етичними критеріями, а також виявити негативні наслідки та майбутні перспективи як для міст, що приймають чемпіонат, так і для України, загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проведення Євро-2012 є предметом дослідження багатьох економістів, політиків, журналістів. Так, у виданні “Українська правда” віце-прем’єр-міністр, міністр інфраструктури Борис Колесніков оцінює обсяг коштів, витрачених на підготовку до проведення в Україні чемпіонату Європи з футболу [7], Леся Словчук вивчає результати проведення Євро-2012 у Львові [8]. Юрій Онишків досліджує результати збільшення інфраструктури під час проведення футбольного чемпіонату. Проте ця проблема потребує детальнішого вивчення, в контексті економічного і соціального розвитку України після проведення чемпіонату, та обмеженню ризиків, пов’язаних із організацією та проведенням в Україні спортивних заходів на прикладі Євро-2012.

Постановка цілей. Мета статті – комплексне бачення проблем та перспектив проведення спортивних подій на прикладі Євро-2012, визначення ефективності проведення чемпіонату за такими критеріями: економічними, соціальними, морально-етичними.

Виклад основного матеріалу. Варто звернути увагу на те, якими були витрати за попередні проведення чемпіонатів і якими вони були цього разу. Загальні витрати в Україні та Польщі на

Євро-2012 стали рекордними за всю історію проведення футбольних чемпіонатів. Євро-2012 р. вартувало в 40 разів більше, ніж Євро-2008, проведений в Австрії і Швейцарії, і в 7 разів дорожче Євро-2004, що відбувся в Португалії. Незважаючи на витрати країн, які приймають чемпіонати, доходи УЕФА значно перевищують доходи країн господарів.

Таблиця 1

Суми витрат та прибутків країн господарів чемпіонатів

	2004 Португалія/УЕФА	2008 Австрія-Швейцарія /УЕФА	2012 Україна-Польща /УЕФА
ВИТРАТИ	5 млрд.€	750млн. €	35,9 млрд. €
ДОХОДИ	400 млн.€0,853 млрд.€	500млн. €1,063 млрд. €	*1,383млрд.€
ЗБИТКОВІСТЬ	82%	33,3%	*?

* Ця інформація не оприлюднена

У таблиці подано лише дохід від чемпіонату 2012 р. організації УЕФА, оскільки доходи України та Польщі від проведення Євро-2012 будуть розголошені лише на весні 2013 року.

Аналізуючи витрати на проведення Євросоюзу, бачимо, що Австрія і Швейцарія витратили значно меншу суму коштів, ніж інші господарі Чемпіонатів, оскільки це країни із розвинутою інфраструктурою і витрати на подібні заходи априорі є на порядок нижчими, адже їм не треба піклуватися про належні готелі, аеропорти і дороги, і варто лише підготувати спортивні об'єкти.

З цієї таблиці зрозуміло, що витрати країн-господарів чемпіонатів значно перевищують їхні доходи, тому очевидним є те, що проведення Євро-2012 не окупиться як для України, так і для Польщі.

Розглядаючи витрати двох країн-господарів на Євро-2012, можемо зазначити, що витрати Польщі (22,9 млрд. євро) [1] були більші, ніж українські (4млрд. євро) [2]. Проте, в Польщі ці кошти становили лише 60 % держбюджету, інші 40 % – це фінансова допомога Євросоюзу. Членство Польщі в Євросоюзі – у цьому одна з відчутних відмінностей від України, що робить фінансовий тягар для поляків легшим. Адже ще на перших етапах підготовки Україна планувала працювати за схемою 80 на 20, де 80 % становили б позабюджетні кошти, а 20 % – бюджетні кошти. Але отримані інвестиції не відповідали очікуванням, тому Україна витратила усі 90 % бюджетних коштів, залучивши лише 10 % позабюджетних коштів, переважно від внутрішніх інвесторів.

Нижче проаналізуємо витрати України та Польщі на спортивні об'єкти за містами проведення чемпіонату.

Таблиця 2

Витрати на спортивні об'єкти в Україні та Польщі

Україна		Польща	
Київ	440 млн. .€	Варшава	460 млн. €
Харків	40 млн. €	Гданськ	207,4 млн. €
Донецьк	150 млн. €	Вроцлав	204,7 млн. €
Львів	176 млн. €	Познань	126, 5 млн. €
Сумарні витрати	806 млн. €	Сумарні витрати	998,6 млн. €

Витрати Польщі на спортивні об'єкти були вищими за українські, оскільки в Україні відбувалось будівництво лише стадіону у Львові, та реконструкція Олімпійського в Києві. Натомість у Польщі будували стадіони у Варшаві, Гданську, Вроцлаві.

За словами міністра інфраструктури Бориса Колесникова операційні витрати, тобто рекламні, інформаційні, мовна підготовка, коштували 40 мільйонів євро, три стадіони – київський, львівський, плюс участь у державно-приватному проекті стадіону “Металіст” у Харкові – коштували країні 640–680 млн. євро. Він також наголосив, що решта 3,2 млрд. із загальних 4 млрд. – це дороги і три міжнародні аеропорти з чотирма абсолютно новими злітно-посадковими смугами – у Львові,

Харкові, Донецьку та Жулянах (м.Київ). Зокрема 2,4 млрд. євро – це 2000 кілометрів автомобільних доріг, які були реконструйовані, значно модернізовані, побудовані заново [3].

Варто розглянути витрати на підготовку Євро-2012 та проаналізувати структуру фінансування Чемпіонату за регіонами.

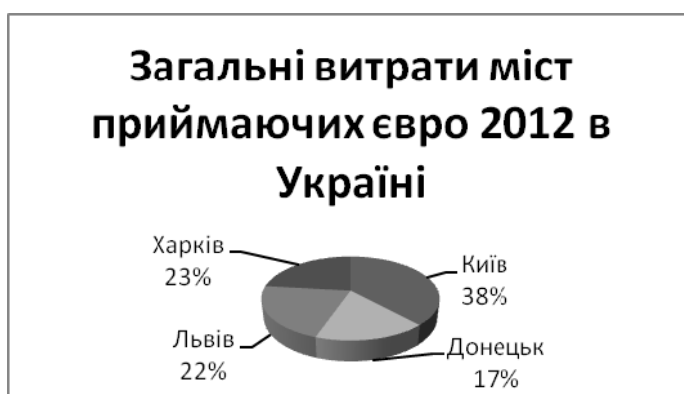

Рис. 1. Загальні витрати міст, які приймали Євро-2012 в Україні

Київ на підготовку до Євро-2012 витратив 2,3 млрд. євро. З державного бюджету було виділено 1,412 млрд. євро, з місцевого бюджету – 178,9 млн. євро, позабюджетні кошти становили більше 0,7 млрд. євро [4].

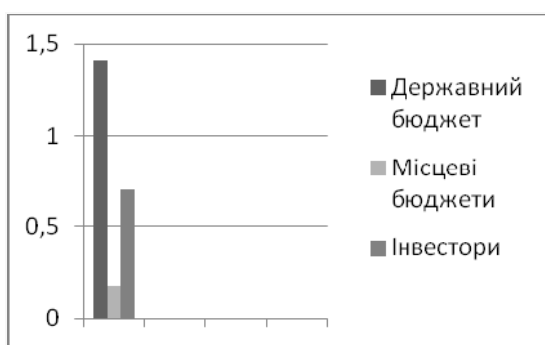

Рис. 2. Обсяги та джерела фінансування на проведення Євро-2012 в Києві

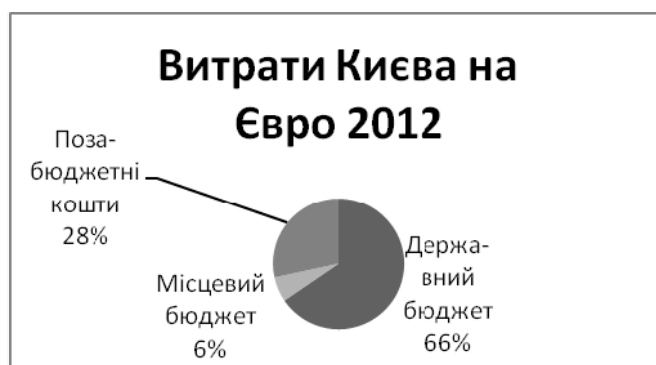

Рис. 3. Витрати м. Києва на проведення Євро-2012

Львівська область підрахувала витрати на підготовку до Євро-2012. Як повідомив голова Львівської облдержадміністрації Михайло Костюк, загальна сума становила 1,045 млрд. євро.

З цих коштів 810 млн. євро було виділено з державного бюджету, 22 млн. євро – з місцевих бюджетів і 220 млн. євро становили позабюджетні кошти [5].

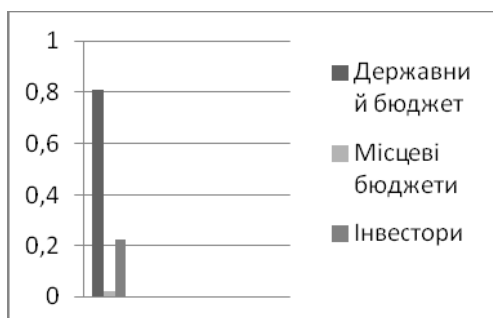

Рис. 4. Обсяги та джерела фінансування на проведення Євро-2012 у Львові

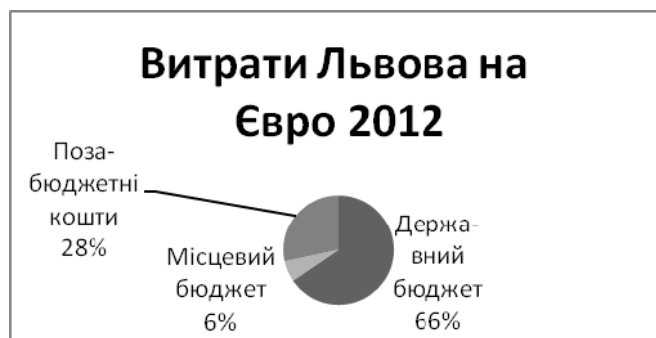

Рис. 5. Витрати м. Києва на проведення Євро-2012

На підготовку ж Харківської області до Євро-2012 було використано понад 1,3 млрд. євро, стверджує Сапронов. За його даними, за 2008 – 2012 рр. фінансування обласної цільової програми з підготовки Чемпіонату Європи з футболу 2012 р. становить 1,366 млрд. євро “З державного бюджету було виділено 343,2 млн.євро, з місцевих бюджетів – 119,5 млн. євро, зокрема 92,3 млн. євро – з міського бюджету і 27,2 млн. євро – з обласного, 929 млн. євро отримано з інших джерел [4].

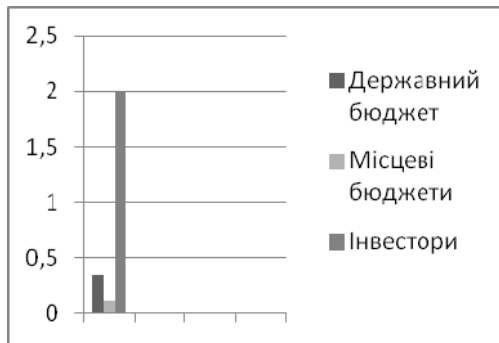

Рис. 6. Обсяги та джерела фінансування на проведення Євро-2012 у Харкові

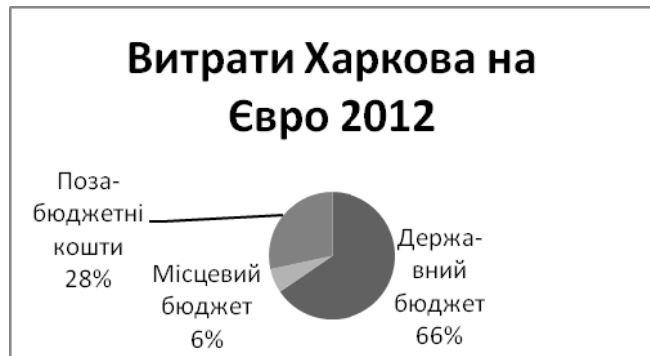

Рис. 7. Витрати Харкова на проведення Євро-2012

Підготовка Донецька та області до Євро-2012 перевищила 1,4 млрд. євро. Водночас, як наголошується, за рахунок держкоштів виділено майже 930 млн. євро, з місцевих бюджетів – 87 млн. євро (з яких 74,05 млн. євро – міський бюджет); майже 403 млн. євро – це кошти інвесторів [6].

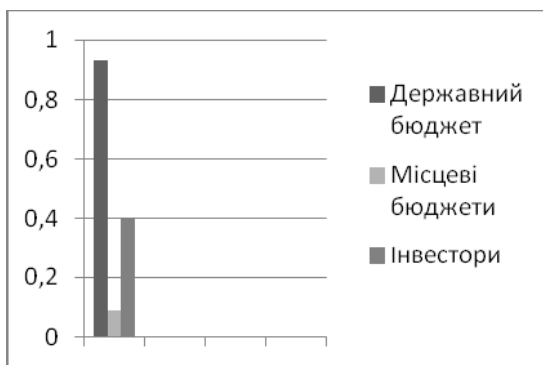

Рис. 8. Обсяги та джерела фінансування на проведення Євро-2012 у Донецьку

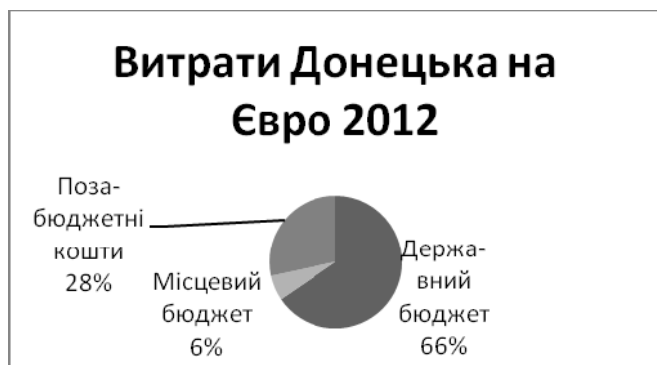

Рис. 9. Витрати Донецька на проведення Євро-2012

Основні висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи викладене вище, можемо констатувати переваги та недоліки проведення Чемпіонату для регіонів, зокрема, та України, загалом, за такими критеріями: економічні, соціальні, морально-етичні.

До економічних переваг можна зарахувати:

- за час підготовки Євро в Україні побудовано майже 2000 км сучасних доріг і нові вокзали, придбані швидкісні поїзди, відкрито 70 нових готелів, 5 аеропортів і 4 злітно-посадочні смуги. Після чемпіонату це працюватиме надалі;

- Львів, як одне з приймаючих міст, має перспективне майбутнє й після Євро. 410 000 гостей за 10 днів відвідали стадіон та фан-зону у Львові з понад 30 країн. Завдяки увазі ЗМІ, vip-гостей та й звичайних вболівальників, про Львів у світі дізнаються сотні мільйонів. Це дуже потужний імпульс для розвитку економіки міста, для появи нових робочих місць та виходу Львова у вищу лігу туристичних напрямків;

- проте послуги, що надаються у готелях та ресторанах, не відповідають співвідношенню “ціна-якість” порівняно з готелями і ресторанами Європи. Туристи навряд чи зможуть повірити,

що після Євро ціна номеру в готелі може знизитись в 2–2,5 рази. Варто зазначити, що 5-зіркові готелі недовикористовуються і не є рентабельні в більшості містах України.

Позитивними можна вважати і соціальні зміни, які відбулись під час підготовки до Євро-2012:

- варто зазначити, що у містах, які приймали Євробачення, проводились курси англійської мови та інструктажі для обслуговуючого персоналу, що посприяє підвищенню їхнього рівня кваліфікації;

- нові стадіони, це не лише об'єкти, побудовані до Євро-2012, це крок у майбутнє до здорової нації, це надбання всієї країни, яке служитиме не одному поколінню. Зокрема, юні українці матимуть змогу вести здоровий спосіб життя, тренуватись та досягати перемог.

Морально-етичні переваги:

- позитивним можна вважати і те, що спростувалась версія щодо небезпеки перебування в Україні іноземцями (расизм, розбійні напади тощо);

- скептичне враження українців щодо масових заходів, які проводяться в Україні, змінились. Вони побачили, що міста, які приймали Євробачення, здатні приймати велику кількість гостей, і створити комфортні умови перебування як для туристів, так і для місцевого населення.

Нові дороги та аеропорти, нові стадіони, готелі, ресторани та кав'ярні, завдяки Євро-2012 Україна справді зробила великий крок у майбутнє.

Найважливішим можна вважати те, що загальний рівень проведення Чемпіонату був на належному рівні, без масових ексцесів, а Україна зарекомендувала себе, як гостинна та Європейсько-орієнтована країна.

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rbc.ua>; 2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.newsru.ua>. 3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmi.gov.ua>. 4. [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economics.unian.net>. 5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukranews.com>. 6. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://news.finance.ua>. 7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua>. 8. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukraine2012.gov.ua>. 9. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kyivpost.ua>.